

חמוטל בנו

צל אדין

סיפור

הוא היה סגור. עיניים סגורות, פנים מושלמות וזעירות, ידיים מצונפות עוטפות ראש גדול. העובר היה מקופל בבית השחי של פרק האמה, בין האמה לזרוע. כל כך קטן שבקושי ניתן היה להבחין בו.

הוא גדל קצת והאישה חתכה אותו והכניסה אותו לצנצנת זכוכית שקופה. הפצע שנשאר לה בשקע המרפק היה דומה לחור מרובע, כאילו היה לה פלסטר והוא נתלש יחד עם חלק מהעור.

היא לא ידעה למה נסעה דווקא אליה, לקוסמטיקאית מרחוב חניטה בחיפה. היא לא ראתה אותה כבר יותר מעשרים שנה והיא גם לא ידעה אם היא בכלל עדיין גרה שם. האישה שחתכה את העובר ושמה אותו בצנצנת זכוכית שקופה כבר לא גרה בחיפה המון שנים.

הבית שגרה בו בכפר סבא היה צמוד קרקע, עם כלב וגינה. בית גדול וצעיר ממנה בהרבה שנים. בית בלי הרבה זיכרונות קודמים לחיים שהכניסה בו עם המשפחה החדשה שלה. כשעוד הייתה עומדת במטבח וקוראת לזוהר שוב ושוב לבוא לארוחת ערב, חשבה שהוא גדול מדי, שלא הגיוני לחיות בבית עם יותר חדרים מאנשים, אבל עכשיו כבר לא הייתה קוראת והבית כבר לא היה גדול.

היא הניחה את צנצנת הזכוכית עם העובר במושב האחורי של הרכב. חשבה שאולי צריך לשים בה פורמלין כי בלי חומר משמר זה לא יחזיק מעמד, ואולי תעבור בדרך חזרה הביתה בבית מרקחת בטירה, איפה שלא ישאלו שאלות.

היא הסתכלה במבט אלכסוני ונמוך על תוכנת הניווט שבטלפון הנייד שלה, שהראה לה את הדרך לרחוב חניטה בחיפה מבלי שתצטרך לחשוב על הנסיעה, מפנה מקום להתרכז בפעילות הלב מתוך הפצע האדום שבשקע המוסתר בקפל העור.

דפי עדיין הייתה שם. באותו בית סוכנות קטן וזקן ברחוב חניטה. עם אותו שיער שחור ארוך, אודם אדום קבוע, וכלב זאב נובח בכניסה. רזה ולבנה עם סיגריה ביד פתחה לה את הדלת ושאלה אותה אם קבעה תור.

האישה יישרה את היד, מותחת את הקפל בין האמה לזרוע, מגלה לה את הפצע המדמם בצורת ריבוע, את הריבוע האדום שהיה פצע, ושאלה אותה אם יש לה משהו לשים על זה.

“חכי שנייה”, דפי מכבה את הסיגריה במאפרה, “את רוצה לשבת? בדיוק שמתי מים לקפה. איך את שותה? קפה עלית זה בסדר? זה יום שלישי אז המכולת סגורה.”

"כן, זה ממש בסדר", עונה האישה, "רק תשימי לי בבקשה שתי כפיות במקום אחת, וחצי כפית סוכר. אני יכולה להכין לבד בזמן שאת מחפשת תחבושת".

"מה פתאום", דפי מניעה מצד לצד את רעמת שיער השחור, "אני אכין לך, ואין לי בעקרון תחבושות פה. אני בכלל קוסמטיקאית, לא אחות, למרות החלוק הלבן".

"כמה סוכר אמרת? חצי כפית או כפית?"

"העיקר שיהיה טיפה מתוק".

"אז הנה הקפה", מביאה לה דפי, "אבל לא ענית לי. אני סקרנית לדעת מאיפה באת".

"את עשית לי אפילציה בכל הגוף לפני עשרים ומשהו שנה. את הכרת כל חלק בגוף שלי ודקרת אותי עם מחט חשמלית זעירה, ותוך כדי סיפרת לי על איך גידלת אותו לבד כשכולם מסביב בחיפה התלחשו מאיפה יש לך ילד, ואיך נפרדתם כשהיית בהריון. רק הזיכרון של הסיפורים שלך נשאר לי, ולא הזיכרון של הכאב, כי כל הזמן היה שם ברקע הקול שלך. כל כך נעים ורך אבל גם חזק כזה, כמו מישהי שלא נותנת לשום דבר בחיים לסובב אותה".

סילון דק של עשן התפזר בענן מדויק מעל לראשה של דפי והתערבב בתזמון מזור עם אדי הקומקום שרק עכשיו רתח, אחרי שכבר הכינה את הקפה והן כבר שתו אותו בכוסות זכוכית דקות וזהות והאישה חשבה שאולי בכלל לא שתו. אולי עכשיו, ממש עוד מעט, דפי תקום להכין. אולי היא מתבלבלת.

"תעזבי", אומרת דפי, "לא יודעת מתי נהיית חטטנית כזאת. זה ממש לא משנה לי איך הגעת". היא מכבה את הסיגריה במאפרה שחורה, הולכת לחדר האמבטיה וחוזרת עם ערכה קטנה מפלסטיק, מוציאה מהחלוק שלה סיכת ביטחון קטנה בצבע זהב, ומסדרת פולידין ותחבושת ומקלות אזניים, הכל אחד ליד השני כמו אחות מקצועית.

דפי מורחת את הפולידין שנראה כמו שעווה וגם מרגיש קצת ככה בצמיגות שלו ותוך כדי היא מספרת לה: "את לא מבינה איזה דבר משונה קרה לי היום עם צלאדין".

"זאת הכלבה. כמו צלאח א-דין. יש רחוב כזה בירושלים, איפה שהיועץ המשפטי לממשלה, ויש גם כביש בעזה. כשלקחנו אותה ריו היה שם במבצע. בגלל זה הוא קרא לה ככה. לא ישנתי בגללו לילות שלמים. אני וצלאדין שהייתה עוד גורה ישנו מחובקות במיטה והתפללנו שהוא יהיה בסדר".

זוהר סיפר לי על הכביש הזה. סיפורים שהלכו ואיבדו הגיון, והתמלאו בדמיון, כמו שסיפר כשהיה ילד. איך הוא חבש את הילדה שנכנס לה רסיס לעין, בבית שהיה המוצב, ואיך הם הלכו יחד בין הסמטאות השבורות לחפש גם את אח שלה, ובגלל שלא היה להם מה לאכול הם אכלו יחד מהמנות קרב. חיכיתי שגייד לי שהוא יודע שהוא סתם ממציא, שזה לא באמת קרה.

"שנייה רגע, זה שורף לך? לא? יופי, נחכה רגע, שזה ייספג. כדי שייספג טוב צריך זמן, ויש לנו כי מי שהייתה צריכה להגיע, ביטלה בלי להודיע". דפי מציתה עוד סיגריה דקה ונושמת אותה פנימה: "יא אללה, איך נזכרתי עכשיו, שהייתי ילדה ונסעתי עם אבא שלי

לעזה בדרך הזאת, בצלאח א-דין, לקנות עציצים בזול. כן. אבא שלי החמוד שהייתה לו חנות פרחים בנווה שאנן, ממש קרוב לפה, והיום יש שם פאב. אחר כך סגרו את הכביש הזה, אבל פעם עוד אפשר היה לעבור שם בדרך למקומות אחרים".

צבע אדמדם קלות נותר על קצה הסיגריה כשהיא מוציאה אותה מפיה, ומתיישבת מולה. האישה חושבת שבכל זאת. איזה קטע. זה לא איפור קבוע, האודם האדום שמרוח לה על השפתיים תמיד.

"זה מצחיק כשחושבים על זה", דפי נושפת טבעת עשן, "להם יש רק כביש, לא מדינה, ובכל זאת זה היה לנו קשה כשלא יכולנו לעבור שם. יום אחד פשוט הפסקנו לנסוע, ואף אחד לא זכר שפעם זה היה אחרת. כאילו רק מה שעכשיו קיים, ומה שהיה מת".

האישה מרגישה את הכאב על היד שלה חזק יותר כשהיא נכנסת בחזרה לרכב. כאילו העובר בקופסת הזכוכית שמחכה לפורמלין במושב האחורי משפיע על הפצע, מטעין את דפיקות הלב שלה בתוכו, מרגיש אותן מבעד לתחבושת הלבנה שסוגרת עליו בסיכת ביטחון מזהבת.

היא מנסה לחזור אל המחלף שיוביל אותה חזרה למקום שממנו הגיעה. אין כמעט מכוניות והיא לא רואה את הכביש. היא נוסעת כבר די הרבה זמן ומתרגלת קצת לחושך כשהיא שומעת את צלאדין שוב נובחת בכניסה ורואה שהיא שוב עומדת ליד הבית הזקן ברחוב חניתה.

שוב דפי פותחת את הדלת. שיער שחור ארוך ואודם אדום. קמטים חרושים בזוויות הפה ומתחת לעיניים.

היא מחממת שעווה על סיר קטן ושואלת אותה אם היא עושה ידיים.

הכלבה נובחת בחצר ודפי מסמנת בראשה לכיוון החלון: "היא לא מפסיקה לרוץ ולנבוח ולחפור מתחת לגדר בין שתי החצרות, כאילו היא לא מוכנה לקבל שלא הכול שלה. זה בגלל שהוא לא בנה את הגדר באמצע החלקה, הבן של הרופא שיניים שגר שם היום". דפי מושכת בכתפיה. "אבל אני כבר וויתרתי".

היא מורחת את השעווה החמה בעדינות על היד של האישה, מהדקת עליה ניר מרובע דק, דק, ומושכת אותו בתנועה חדה, ותוך כדי היא מספרת לה בקול רך: "את לא מבינה איזה דבר משונה קרה לי היום עם צלאדין".

"היא הביאה לי היום בפה שלה שום ענק שיצאו ממנו כל מיני זרועות קטנות כאלו. נו, את יודעת. כמו שקורה כששום משריש שורשים, אבל משהו משונה לגמרי. נראה ממש כמו ילד קטן. או יותר נכון- תינוק כזה מיניאטורי. בהתחלה ממש נבהלתי, חשבתי שהיא מצאה איזה חיה, אולי אפילו הרגה אותה שלא נדע. בכל זאת, היא כלבת זאב. מבחינתה היא נותנת לי מתנה. שנייה אחר כך עבר לי בראש שהיא המליטה ולא שמנו לב שהיא בהריון, ושזה גור מת בתוך שלייה. רק אחרי שצעקתי עליה והיא הפילה את זה על הרצפה, התקרבתי וראיתי שזה פשוט שום. כאילו השום זה היה הראש, וכל החלקים שיצאו ממנו, זה השורשים שלו. כל כך מוזר שהיא הביאה לי את זה. למה שכלבה תתעסק עם שום,

ועוד תביא אותו לבעלים שלה? ויותר מוזר אפילו כמה שזה היה דומה ליצור חי. כאילו גם הכלבה טעתה, שזה בכלל לא הגיוני. זה פה, ממש מעל הראש שלך". דפי מסמנת בידה וצוחקת, "שמתי את זה הפוך בתוך צנצנת עם מים על המדף מרוב שזה היה מפליא. אולי יצמח מזה בסוף בנאדם".

האף הרטוב של כלבת הזאב הגדולה נצמד לשמשת החלון ועשה בו טיפה הולכת וגדלה של ענן אדים מתפרש, ואוזני הקטיפה הגדולות שלה נעו קדימה, כמו מנסה לשמוע משהו שקורא לה מבפנים שאף אחד מלבדה לא שומע.

"תראי, אומרת האישה, "היא מבקשת להיכנס".

הטלפון הנייד שלה נטען ברכב, מפעיל את תוכנת הניווט והיא מחליטה לנסות לקנות פורמאלין לעובר מאחורה. הכביש מתעקל בדרך לכניסה למשולש ולמרות שכבר מאוחר היא מבחינה שפתוח, וכשהיא עוצרת את הרכב לפני בית המרקחת היא שומעת את צנצנת הזכוכית נופלת ונחבטת בחלק האחורי של המושב הקדמי, ממש מתחתיה.

זאת הייתה צנצנת זכוכית של זיתים שחורים. היא מרגיעה את עצמה. זאת זכוכית חזקה ולא יכול להיות שהיא נשברה ושהעובר נפל ממנה החוצה. היא טורקת את דלת המכונית חזק מאחוריה. אי אפשר לדעת אם זה עובר או עוברית, היא אומרת לעצמה, אז למה אני חושבת על זה כעובר.

בבית המרקחת שכולו פורמאיקה לבנה מסבירה לה רוקחת עם חלוק לבן וחיג'אב שאין פורמלין כי זה חומר מסוכן. "לא מוכרים את זה כבר", היא אומרת, "הפסיקו מזמן מזמן". על הקיר מאחורי הרוקחת מתנוסס ציור שמן ממוסגר במסגרת זהב. שדה חיטה בוער בלהבות ולוחם במרכז מושיט ידיו מעלה.

"לא נכון", האישה מנסה לחייך, מסתירה את הרוגז שלה ואת האכזבה, "זה ממש לא נכון. את יודעת שאני ראיתי בדרך סרטון ביו טיוב על בקבוקי פורמלין שאנשים משמרים בהם כל מיני חיות קטנות. יש דבר כזה, אולי אתם לא מוכרים, אבל אל תגידי לי שזה לא חוקי".

"יו טיוב?" מחייכת הרוקחת והאישה קוראת את השם שלה מתוך תג על הבגד הכתוב בערבית. אמירה קוראים לה.

"בסדר", היא אומרת, "בסדר, גברת. אין לך מה לכעוס. אולי זה חוקי, לא יודעת. לא מכירה בכלל בקבוקי פורמלין. אם את רוצה חיה כמו ציפור שכבר מתה ועשו ממנה בובה לשים בסלון זה דווקא אולי יש, למישהו בכפר שלנו שמוכר".

"מה שאת אומרת עכשיו זה באמת לא חוקי", מזדעזעת האישה ומרימה את הקול שלה, "להרוג חיה ולהפוך אותה לקישוט לסלון זה פשוט פשע. זאת אכזריות שאין לתאר".

"מה פתאום להרוג" נבהלת אמירה "מה פתאום להרוג. זאת חיה שמתה, או שנפצעה או שנלכדה במלכודת. לא יודעת מי שם את המלכודת. לפעמים שמים כל מיני אנשים. לפעמים יכול להיות כלב. אפילו חתולה שצדה ציפור ואז, יש אנשים שזאת המומחיות שלהם.

להפוך את זה למשהו יפה. חבל, את לא חושבת? על משהו יפה שככה מת, ולא יישאר ממנו שום דבר אחר כך. לפחות ככה מסתכלים עליה ונוזכרים איך פעם עפה יפה בשמיים". היא נוסעת בכביש המתעקל. היא לא מסתכלת על המכשיר הנייד, במילא אסור כי זה מסוכן ועדיף לסמוך על תחושות הבטן. אבל היא שוב טועה. היא לא מכירה את הדרך, והרכב נעצר שוב.

היא נאבקת בדלת שנתקעת לפתע, ולרגע היא לא בטוחה אם היא בתוך הרכב או מחוצה לו והיא חושבת שאולי היא בכלל בחוץ, בטירה, והיא רוצה להיכנס לרכב פנימה ולא מצליחה, אבל כשהיא פותחת את הדלת, היא יוצאת מהרכב ונעמדת שוב לפני בית המרקחת, רואה שיש מעליו ציור חיוור של ירח אדום.

שוב תמונת השמן מאחורי אמירה. שדה חיטה בוער. לוחם במרכז. עדר של סוסים מתים על הקרקע.

הידיים של אמירה זזות בנחת. היא מרימה בעדינות כמה בקבוקי שמפו שעמדו על המדף ואת המפתח של הקופה, ומכניסה הכול בשקט ובסדר אחד אחרי השני למגרה מאחורי הדלפק. מתחת לחלוק היא לובשת קרדיגן מצמר כחול וחצאית כפלים מבד שתפרה בעצמה.

"פורמלין יש אולי לאיש שגר בבית עם הגג האדום. בדרך החוצה מהכפר. זה ביציאה מטירה. יש רק בית אחד עם גג אדום בכל הכפר וזה בגלל שהוא, מי שגר שם, אלוהים לא נתן לו ילדים בכלל. בגלל זה הוא לא בנה עוד קומה. תלכי לשם, תסתכלי ואם יש לך חיה שאת רוצה לשים בפורמלין אז בבקשה, תשאלי אותו. אולי יוכל לעשות לך. הוא איש טוב. כל כך טוב ונחמד, ועוזר לכל אחד בכפר שלנו, וגם למי שלא בכפר. באמת איש טוב".

אמירה נוגעת קלות בכתפה של האישה כשהיא חולפת על פניה, מותירה מאחוריה ניחוח נעים. היא מורידה את החלוק הלבן ותולה אותו במקום תיק שחור וקטן שהיה שם כל הזמן מאחורי הדלת הפתוחה לרווחה.

"את לא שומעת? כי זה בלי רמקול". מחייכת אמירה ומסדרת את החיג'אב, "אסור עכשיו כי זה מפריע לעסקים. לי זה לא משנה בכל מקרה. אני זוכרת גם בלי לשמוע. מואזין".

היא מרגישה שדוחקים בה אבל רוצה להישאר שם עוד קצת, להסתכל על המדפים המלאים, לחפש משהו שהייתה פעם צריכה ושכחה, ואז נזכרת ושואלת אם יש.

"יש, בטח", אומרת אמירה וצוחקת, "אבל אין זמן, זו הבעיה, שכבר אין זמן בכלל, באמת מצטערת. גם כבר סגרתי קופה, לא חשבתי שאת צריכה עוד משהו".

אמירה מזיזה עם הרגל שלה לבנה גדולה והדלת הולכת ונסגרת אחרי האישה שעוד מספיקה לשמוע את אמירה קוראת בקול חזק, למי שבא ועומד לצידה, בלי שהיא צריכה לקרוא לו שוב אפילו פעם אחת.

לרגע היא לא בטוחה שזה מגיע מתוך בית המרקחת ואולי זה בכלל בא מקולות המואזין שנשמעים עכשיו חזק יותר כשהיא עומדת בחוץ. כמו אימא שקוראת לילד שלה לבוא לארוחת ערב. ארוך ומתנגן בסוף. צ-לא-דין.

היא מנסה להבין מאיפה בכלל הוא הגיע, כי לא היה נראה שיש שם בבית המרקחת עוד חדר ואולי היה שם כל הזמן והיא לא שמעה לב. אולי שיחק שם מאחורי הדלפק על הרצפה בשקט, עם המכונית האדומה שהוא מחזיק עכשיו ביד, ושמע את כל השיחה.

הוא נועץ בה מבט מבעד לדלת הזכוכית של בית המרקחת. בעיניים שחורות בורקות ונבונות, ועם כתם אדום מבצבץ מתוך כף יד קמוצה, והיא חושבת על זה שהוא בגובה של זוהר כשהיה ילד, והם היו הולכים יד ביד לסרט של יום שלישי, וכמה ימי שלישי עברו מאז שהפסיק לדבר אתה וכמה עברו עוד, מאז שאמרו לה בהוסטל להפסיק לבוא, כי זה מה שזוהר רצה.

"אם את רוצה לבוא מחר, אני פותחת בתשע", אמירה נועלת את דלת בית המרקחת מאחוריהם, הופכת את השלט מפתוח לסגור, וברגע האחרון לפני שהם פונים במדרגות למעלה, לכיוון המסגד, היא עוזבת את היד של הבן שלה, ומתקרבת אליה ואומרת: "אל תשכחי. הבית עם הגג האדום". היא מצביעה לכיוון היציאה מהכפר: "שם אולי יתנו לך מה שאת עוד צריכה".

אבל האישה לא תעצור בבית עם הגג האדום. בבית שבו גר האיש הבודד עם עליית הגג ובתוכה פוחלצים של עופות. בבית שבו כולאים ציפורים, ואולי הוא אפילו הורג אותן, עם המלכודות שלו. והיא תרגיש צמרמורת ביציאה מהכפר ותזרוק בדרך את התחבושת מעל הפצע שכבר התחיל להגליד, ורק כשתסדר את האוטו לפני שטיפה, ותיתן טיפ יפה לילד הערבי שינקה אותו עם שואב אבק ענק מחריש אוזניים, כי האוטו במצב נורא וממש לא נעים, היא תימצא אותה ותוציא אותה מתוך החשיכה שמתחת למושב הקדמי, מבין כל הקבלות ושברי החפצים שנשכחו שם, והיא תציץ בקרבה במבט חטוף ולא יהיה בה דבר מלבד ריח חלש של זיתים.

ורדה ברגר: אימהות,
אימא קנגורו ובנה
נמלטים ביערות
הנשרפים באוסטרליה.
טכניקה מעורבת על
נייר, 70X50.